

Otitis Media Geçiren Çocuklarda Emzirme Süresi ve Ek Gıdaya Geçişin İncelenmesi

Ali Güvey¹

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Tıp Fakültesi, KBB Anabilim Dalı,
Kütahya, Türkiye

Ali GÜVEY, Dr. Öğr. Üyesi

İletişim: Ali Güvey
Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp
Fakültesi, KBB Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye
Tel: +902742652286
E-Posta: aligüvey76@gmail.com

Gönderilme Tarihi : 19 Aralık 2019
Revizyon Tarihi : 25 Mart 2020
Kabul Tarihi : 26 Nisan 2020

ÖZET

Amaç: İki yaşına kadar tüm çocukların %80'inin en az bir kez otitis media geçirdiği tahmin edilmektedir. Emzirmenin otitis media geçirme ihtimalini çeşitli mekanizmalar üzerinden azalttığı öne sürülmektedir. Literatürde konuya ilişkin kanıta dayalı bilgi azdır. Bu çalışmada otitis media geçiren çocukların emzirme süresi ve ek gıdaya geçiş süreçlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmaya Sakarya ilindeki tüm kamu sağlık kuruluşlarında 2018 yılı içerisinde otitis media tanısı alan 12-36 ay arası çocuklar dahil edilmiştir. Toplamda 1288 kişi tespit edilmiş olup 1288 kişi içerisinde 1116'sının anneleriyle telefon yoluyla görüşülmüştür. Ulaşım yüzdesi %86.6'dır. İstatistiksel anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Çocukların %54.7'si erkek, %45.3'ü kızdır. Çocukların yaş ortalaması ay olarak 29.28 ± 3.48 'dir. Çocukların emzirme süreleri ay olarak 14.11 ± 8.32 'dir. Çocukların ek gıdaya başlama süreleri ortalaması 5.40 ± 2.13 'dir. Cinsiyete göre emzirme süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Kız çocukların emzirme süreleri (13.52) daha azdır. Anne yaşına göre emzirme süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Anne yaşı 29 ve daha az olan çocukların emzirme süreleri (12.84) anne yaşı 30 ve üstü olanlardan (14.88) daha kısadır. Tüm çocukların % 67.8'i ilk 6 ay sadece anne sütü almıştır. İlk 6 ay sadece anne sütü almaya cinsiyetin ve anne yaşının etki etmediği saptanmıştır.

Sonuç: Emzirme ve anne sütü alımının otitis media enfeksiyonundan koruduğuna dair daha çok kanıta dayalı araştırma yapılması faydalı olacaktır. Özellikle otitis media geçirmeyen çocukların da tespit edildiği kohort araştırması ile emzirmemeye atfedilen hastalık risklerinin hesaplanması literatüre önemli bir katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: emzirme, otitis media, beslenme paternleri, çocukluk çağı

Research on Breastfeeding Duration and the Time Frame of Introduction to Solids in Children Diagnosed with Otitis Media

ABSTRACT

Objectives: It is predicted that 80% of all children suffer from otitis media at least once until the age of two. It is proposed that breastfeeding decreases the probability of the occurrence of otitis media through several mechanisms. There are only a few pieces of evidence in the literature about this issue. The aim of this study is to investigate the duration of breastfeeding in children who suffer from otitis media and the timeframe of the introduction of solid foods.

Methods: Children (12-36 months of age) during 2018 who had been diagnosed with otitis media at government-based health institutions in Sakarya were included in the study. The total number of cases was found as 1288 and 1116 phone interviews were made with parents (mothers) which gave us a rate of 86.6% of attainability rate. Statistical significance value was accepted as $p < 0.05$.

Results: 54.7% of the cases were male and 45.3% were female. The average age for children was 29.28 ± 3.48 in months. The average duration for breastfeeding for all cases was 14.11 ± 8.32 . The average period for introduction into solids for all children was 5.40 ± 2.13 months. The average period of breastfeeding for children whose mothers age was 29 or younger is in a shorter duration (12.84) in comparison to the children whose mothers age was 30 or older (14.88). Among all, 67.8% of the children were breastfed only for the period of 0-6 months. It was stated that there was no influence of sexes or maternal age for breastfeeding in 6 months.

Conclusions: It would be beneficial to evidence-based research about the protective effect of breastfeeding on otitis media infection. It would contribute to the literature to make especially further cohort studies which embody the calculated risks of children who are not breastfed and the children who had never been diagnosed with otitis media.

Keywords: breastfeeding, otitis media, feeding patterns, childhood

Otitis media, orta kulak ve temporal kemiğin havalı boşlukları ile östakiyi kaplayan mukozanın enfeksiyon ve inflamasyonudur (1,2). 2 yaşına kadar tüm çocukların %80'inin en az bir kez otitis media geçirdiği tahmin edilmektedir (2). Anne sütü ile beslenen bebeklerde formül ile beslenen bebeklere göre enfeksiyon geçirme riskinin azaldığı görülmektedir. İlk iki yaşta otitis media insidansı, anne sütü alan bebeklerde formül alanlara göre azalmıştır (3,4) Emzirmenin otitis media geçirme ihtimalini çeşitli mekanizmalar üzerinden azalttığı öne sürülmektedir. Memeden emerek beslenme, sağılmış anne sütü ile beslenmeye göre daha yararlı bulunmuştur (1). Bu durum emzirme pozisyonunun östaki tüpünün fonksiyonunu etkin kılmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca anne sütünün enfeksiyonlardan korumaya yardımcı immün faktörleri içermesi de bir diğer etkidir (1).

Otitis media gelişimine etki eden çevresel faktörler içerisinde; anne sütü alma süresi, biberonla beslenme, mama kullanımı, pasif sigara maruziyeti sayılmaktadır (5). Bu faktörler içerisinde toplam anne sütü alma süresi ve yaşamın ilk aylarında sadece anne sütü ile beslenmenin etkisinin özellikle araştırmaya değer olduğu düşünülmektedir. Otitis media enfeksiyonu sıklığının oldukça yüksek oluşu, kronikleşebilmesi ve cerrahi müdahale gerektirmesi ve bunun sonucunda sağlık harcamalarını arttırması sebebiyle önemli bir sağlık sorunudur. Nedenlerinin tam olarak ortaya konması ve özellikle de birincil korunma önlemlerinin hastalığa etkisinin araştırılması gerekmektedir.

Bu çalışmada otitis media geçiren çocukların emzirilme süresi ve ek gıdaya geçiş süreçlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırmaya Sakarya ilindeki tüm kamu sağlık kuruluşlarında (hastaneler ve birinci basamak) 2018 yılı içerisinde otitis media tanısı alan 12-36 ay arası çocuklar dahil edilmiştir. ICD-10 kodlarından içinde otitis media ifadesi geçen tanılar alınmış ve kronik ibaresi geçenler dışlanmıştır. Toplamda 1288 kişi tespit edilmiş olup 1288 kişi içerisinde 1116'sının anneleriyle telefon yoluyla görüşülmüştür. Ulaşım yüzdesi %86.6'dır. Telefon yoluyla annelerle görüşme gerçekleştiren ekibe standardizasyonu sağlamak adına araştırma öncesinde araştırmacı tarafından eğitim verilmiştir. Yapılan görüşmelerde anne yaşı, çocuğun cinsiyeti, emzirilme süresi (ay olarak), mamaya veya ek gıdaya geçiş zamanı (ay olarak) kaydedilmiştir.

Araştırma verisi SPSS 22.0 programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler ortalama, ortanca, frekans ve yüzde dağılımı olarak sunulmuştur. Ortalamalar ortalama \pm standart sapma şeklinde sunulmuştur. Ortanca değerleri (min:maks) şeklinde sunulmuştur. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Normal dağılıma uyan nicel değişkenlerin analizi için Student-T testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık değeri $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada 1116 çocuğun özellikleri incelenmiştir. Çocukların %54.7'si erkek, %45.3'ü kızdır. Araştırmaya katılan annelerin yaş ortalaması 31.41 ± 5.22 'dir.

Çocukların yaş ortalaması ay olarak 29.28 ± 3.48 'dir. Çocukların emzirilme süreleri ay olarak 14.11 ± 8.32 'dir. Çocukların ek gıdaya başlama süreleri ortalaması 5.40 ± 2.13 'dir. (Tablo 1)

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Çocukların Yaş ve Beslenme Özelliklerinin Dağılımı		
	Ortalama \pm Standart sapma	Ortanca (Min:Maks)
Çocuk yaşı (ay)	29.28 ± 3.48	29 (12:36)
Emzirilme süresi (ay)	14.11 ± 8.32	14 (0:24)
Ek gıda veya mamaya geçiş zamanı (ay)	5.40 ± 2.13	6 (0:7)

Çocukların % 67.8'i ilk 6 ay sadece anne sütü almıştır. (Tablo 2) İlk 6 ay sadece anne sütü almaya cinsiyetin ve anne yaşının etki etmediği saptanmıştır. Ek gıdaya başlama yaşına çocuğun cinsiyetinin ve annenin yaşının etki etmediği saptanmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Çocukların İlk 6 Ay Sadece Anne Sütü Alma Durumu		
	Sayı (n)	Yüzde (%)
İlk 6 Ay Sadece Anne Sütü Alanlar	757	67.8
İlk 6 Ay Ek Gıda veya Mamaya Geçiş Yapanlar	359	32.2
%:Yüzde		

Cinsiyete göre emzirilme süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Kız çocukların emzirilme süreleri daha azdır. (Tablo 3)

Tablo 3. Cinsiyete Göre Emzirilme Sürelerinin Ay Olarak Karşılaştırılması		
Cinsiyet	Emzirilme Süresi (Ay) Ortalaması	P Değeri
Kız	13.52 ± 8.43	*0.032
Erkek	14.60 ± 8.21	
*Student-T testi uygulanmıştır.		

Anne yaşına göre emzirilme süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Anne yaşı 29 ve daha az olan çocukların emzirilme süreleri anne yaşı 30 ve üstü olanlardan daha kısadır. (Tablo 4)

Tablo 4. Anne Yaşına Göre Emzirilme Sürelerinin Ay Olarak Karşılaştırılması		
Anne Yaşı	Emzirilme Süresi (Ay) Ortalaması	P Değeri
29 ve aşağısı	12.84 ± 8.26	*0.032
30 ve üstü	14.88 ± 8.27	
*Student-T testi uygulanmıştır.		

TARTIŞMA

Araştırmaya göre tek başına anne sütü alma ortalama süresi 5.4 aydır. Benzer bir bulgu 2010 yılında yapılan Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırmasında (TBSA) göze çarpmaktadır (6). Buna göre genel popülasyonda da tek başına anne sütü alma ortalaması 5.3 aydır. TBSA 2010 araştırmasına göre emzirilme süresi ortalaması 14.5 aydır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013 bulgularına göre ise 16.7 aydır (7). Bu çalışmada emzirilme süresi ortalama 14.1 ay olarak bulunmuştur. Bu 3 bulgunun kıyaslamasına bakılacak olursa genel popülasyonu yansıtan TBSA 2010 ile çalışmamızın bulguları arasında büyük farklılığın olmadığı görülmektedir. TNSA 2013 bulguları genel popülasyon ortalamasının daha yüksek olduğuna işaret etmektedir (6,7). Urfa'da sosyoekonomik düzeyin düşük olduğu bilinen bir bölgede yapılan araştırmaya göre toplam emzirilme süresinin kronik otitis media gelişimine etki ettiği gösterilmiştir (5). Bu bağlamda otitis media geçiren çocuklarda toplam emzirilme süresinin genel popülasyona göre daha az olması kayda değer bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmada toplam emzirilme süresinin kız çocuklarında anlamlı derecede daha az olduğu saptanmıştır. TBSA 2010'a göre ise sadece kırsal bölgelerdeki erkek çocukların anlamlı bir şekilde daha fazla emzirildiği gösterilmiştir (6). TNSA 2013'te genel olarak erkek çocukların daha çok

emzirildiği gösterilmiştir (7). Kentsel bölgede yapılan çalışmamızın sonuçları bu açıdan dikkat çekicidir. Her durumda kız çocukların toplam emzirilme sürelerinin daha az olduğu görülmektedir.

Tek başına anne sütü ile beslenme durumuna bakıldığında TBSA 2010 araştırmasında çocukların %62.5'inin 4-6 ay tek başına anne sütü aldığı bulunmuştur. Bu araştırmaya göre de tüm çocukların yaklaşık üçte ikisinin ilk 6 ay sadece anne sütü aldığı görülmüştür (%67.8). Ayrıca bu çalışmada ek gıdaya başlama yaşına çocuğun cinsiyetinin ve annenin yaşının etki etmediği saptanmıştır.

Emzirme ile otitis media arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak adına yenidoğan döneminden itibaren yapılacak kohort çalışmalarının daha doğru olacağını düşünmekteyiz. İzlanda da 465 çocuk üzerinde yapılan kohort çalışmasında emzirilmenin kronik otitis media gelişimine etki etmediği bulunmuştur (8). Çalışmada kreşlerdeki çocukların emzirilme etkisinin tam olarak saptanamadığından da bahsedilmektedir.

SONUÇ

Araştırmada otitis media geçiren çocukların emzirilme sürelerinin normal popülasyondaki çocuklara göre benzer olduğu bulunmuştur. Ancak emzirilme süresi optimal süreden azdır. Kız çocuklarının emzirilme süresi anlamlı olarak daha azdır. Emzirme ve anne sütü alımının otitis media enfeksiyonundan koruduğuna dair daha çok kanıta dayalı araştırma yapılması faydalı olacaktır. Özellikle otitis media geçirmeyen çocukların da tespit edildiği kohort çalışması ile emzirilmemeye atfedilen hastalık risklerinin hesaplanması literatüre önemli bir katkı sunabilir.

KAYNAKLAR

- 1.Yıldız S, Canbulat N. Çocuklarda Akut Otitis Media Oluşumunda Bir Risk Faktörü: Beslenme. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD) 2008; 5(2):22-28.
- 2.Kansu L, Aydın Ö, Keskin G, Almaç A. Çocuklarda Akut Otitis Media Sonrası Timpanometrik Değişiklikler. K.B.B ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi. 2000; 8(1):11-14.
- 3.Bowatte G et al. Breastfeeding and childhood acute otitis media: a systematic review and meta-analysis. Acta Paediatrica, 2015;104:85-95.
- 4.Boone KM, Geraghty SR, Keim SA. Feeding at the breast and expressed milk feeding: Associations with otitis media and diarrhea in infants. The Journal of pediatrics. 2016; 174:118-125.
- 5.Güler Y et al. Düşük Sosyo-Ekonomik Düzeyli Ailelerde Kronik Otitis Media ile İlişkili Risk Faktörlerinin Değerlendirilmesi. Düzce Tıp Fakültesi Dergisi, 2018;20(2):29-32.

- 6.T.C. Sağlık Bakanlığı. Türkiye Beslenme Ve Sağlık Araştırması 2010: Beslenme Durumu Ve Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi Sonuç Raporu. 2014: 117-150.
- 7.Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. 2014;158-169.
- 8.Koch A, Home P, Pipper C, Hjuler T, Melbye M. Chronic suppurative otitis media in a birth cohort of children in Greenland: population-based study of incidence and risk factors. The Pediatric infectious disease journal, 2011;30(1):25-29.